

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش، همگنی معاملات خوراک پالایشگاهی

هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵
(۲۹ فروردین - ۴ اردیبهشت ۱۴۰۵)

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵ (۲۹ فروردین-۴ اردیبهشت ۱۴۰۵)

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۲۳۱۱

تاریخ انتشار: اردیبهشت ۱۴۰۵

فهرست

۱. مقدمه
- ۱.۱. ميعانات گازي
۲. وكيوم باتوم
۳. روغن پایه
- ۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول
- ۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران
- ۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس
- ۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان
۴. اسلاک واکس
- ۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول
- ۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران
- ۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان
- ۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت پارس
- ۴-۳. پارافین واکس؛ نفت سپاهان
۱۳. جمع‌بندی

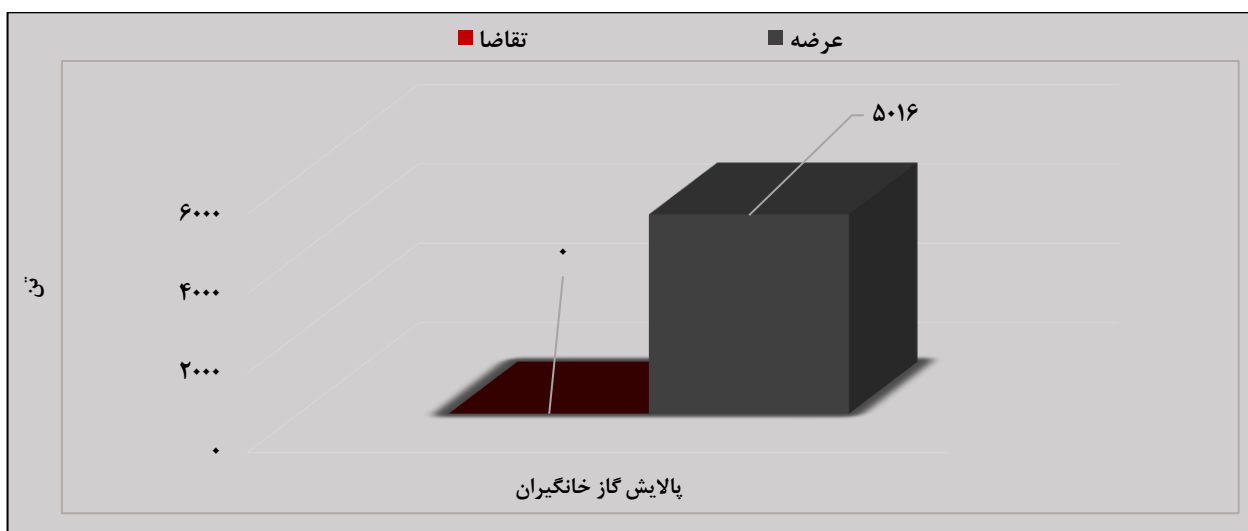
مقدمه

این گزارش با هدف تحلیل وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی و ارزیابی کارایی سازوکار عرضه در بورس‌های کالایی کشور، به بررسی معاملات چهار محصول راهبردی شامل میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ می‌پردازد. تمرکز اصلی گزارش بر سنجش توازن عرضه و تقاضا، میزان تمرکز تولید و عرضه، و پیامدهای آن بر رفتار قیمتی بازار در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران است. یافته‌های این گزارش می‌تواند از منظر سیاست‌گذاری بازار انرژی و پالایش، به‌عنوان شاخصی از میزان کفایت عرضه، شدت فشار تقاضا و اثربخشی مکانیسم کشف قیمت مورد استفاده قرار گیرد. بررسی هم‌زمان حجم معاملات و شدت رقابت قیمتی، این امکان را فراهم می‌سازد تا رابطه میان محدودیت‌های سمت عرضه، ساختار بازار و نوسانات قیمت‌ها به‌صورت دقیق‌تری تحلیل شود. در همین راستا، نتایج ارائه‌شده می‌تواند مبنایی برای بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار، برنامه‌ریزی عرضه هفتگی و ارزیابی آثار تمرکز عرضه بر پایداری بازار خوراک پالایشگاهی در کوتاه‌مدت باشد.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی طی هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها توسط شرکت پالایش گاز خانگیران تولید و توسط شرکت ملی نفت ایران در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای ثبت‌شده برای میعانات گازی شرکت مذکور را برای هفته اول اردیبهشت سال جاری نمایش می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، عرضه میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران به میزان ۵,۰۱۶ تن در هفته یادشده بوده است، در حالیکه تا لحظه تنظیم گزارش هیچ تقاضایی برای این محصول در بورس انرژی به ثبت نرسیده است.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

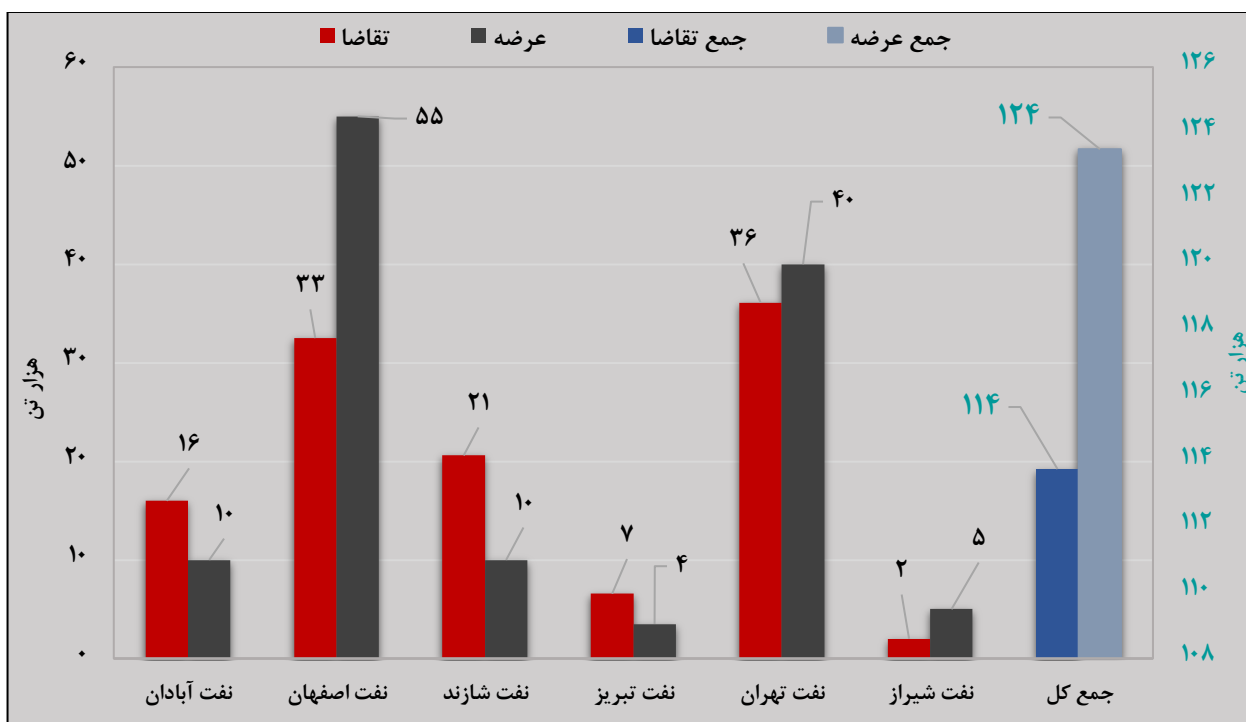
مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، این محصول با قیمت پایه ۱,۱۵۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال در بورس انرژی عرضه شده است که به سبب نبود تقاضا و انجام نشدن معامله برای این کالا، امکان بررسی وجود یا عدم وجود رقابت قیمتی برای آن نیست.

۲. وکیوم باتوم

وکیوم باتوم در هفته اول اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۵ توسط شش پالایشگاه از جمله، نفت آبادان، نفت اصفهان، نفت امام خمینی (ره) شازند، نفت تبریز، نفت تهران و نفت شیراز در بورس کالای ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای این محصول را در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. همانطور که می‌بینیم، در هفته مورد بررسی بیشترین تقاضای ثبت‌شده در بورس کالای ایران برای وکیوم باتوم تولیدی دو شرکت پالایش نفت تهران (معادل ۳۶ هزار تن) و پالایش نفت اصفهان (معادل ۳۳ هزار تن) است. همچنین، در هفته مذکور، شرکت نفت اصفهان، با عرضه ۵۵ هزار تنی بیشترین حجم عرضه وکیوم باتوم را به خود اختصاص داده، در حالی که شرکت نفت تبریز تنها ۴ هزار تن عرضه داشته است که کمترین میزان عرضه در میان پالایشگاه‌ها محسوب می‌شود. حجم عرضه و تقاضای پالایشگاه‌ها در طی هفته مورد بررسی در مواردی کسری عرضه و در مواردی مازاد عرضه را تجربه کرده است؛ به طوری که پالایشگاه نفت اصفهان با مازاد عرضه‌ای معادل ۲۳ هزار تن و پالایشگاه نفت امام خمینی (ره) شازند با کسری عرضه‌ای معادل ۱۱ هزار تن مواجه بوده‌اند.

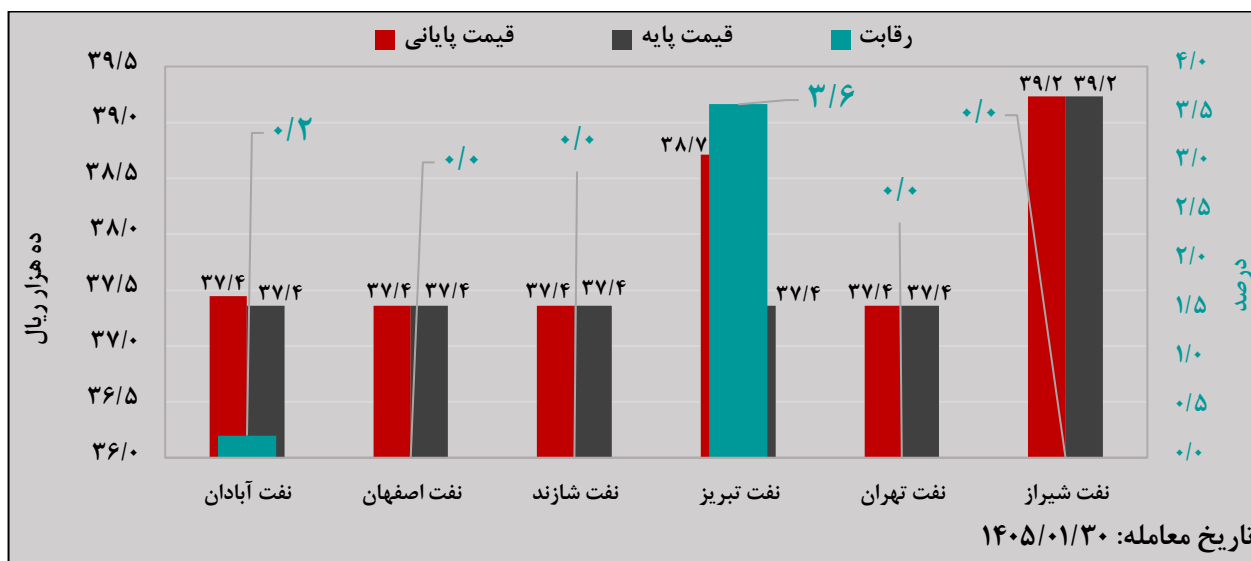
شکل ۲. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر شش پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۱۰ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته اول اردیبهشت‌ماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام‌شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی شش شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته اول اردیبهشت‌ماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۳. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

با توجه به شکل بالا، در هفته اول اردیبهشت‌ماه برای وکیوم باتوم تولیدی هر شش پالایشگاه با رقابت‌های قیمتی تقریباً برابر صفر مواجه بوده‌ایم، به‌طوری که رقابت بر سر قیمت پایانی و کیوم باتوم برای چهار پالایشگاه تولیدکننده (نفت اصفهان، نفت شازند، نفت تهران و نفت شیراز) برابر صفر و برای دو پالایشگاه دیگر (نفت تبریز و نفت آبادان) رقابت قیمتی تنها به ترتیب معادل ۳/۶ و ۰/۲ درصد بوده است.

در نهایت، در هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵، بازار وکیوم باتوم در بورس کالای ایران با مزاد عرضه‌ی ۱۰ هزار تنی نسبت به تقاضا روبرو بوده است؛ به‌طوری که علی‌رغم فعالیت شش پالایشگاه و وجود عدم‌توازن در میزان عرضه و تقاضای برخی شرکت‌ها (مانند مزاد عرضه‌ی پالایشگاه اصفهان و کسری عرضه‌ی پالایشگاه شازند)، بازار با پایداری نسبی همراه بوده و رقابت قیمتی بر سر محصولات تقریباً به صفر نزدیک شده است، که این امر نشان‌دهنده تسلط عرضه بر تقاضا و نبود فشار قیمتی در معاملات این بازه زمانی است. بدیهی است که شرایط جنگی در هفته‌های اخیر (جنگ رمضان)، بازار وکیوم باتوم و خریداران این محصول را به سمت رفتار احتیاطی سوق داده و گمان می‌رود که تا زمانی که چشم‌اندازی امیدبخش در خصوص صلح پایدار در کشور حاکم نشود، خریداران محصول مذکور وارد رقابت‌های قیمتی بالا جهت جذب عرضه‌های انجام‌شده نشوند. بدین ترتیب، قیمت‌های کم‌نوسان برای وکیوم باتوم تولیدی در نبود انگیزه برای صنایع پایین‌دستی در هفته‌های آینده قابل پیش‌بینی است.

۳. روغن پایه

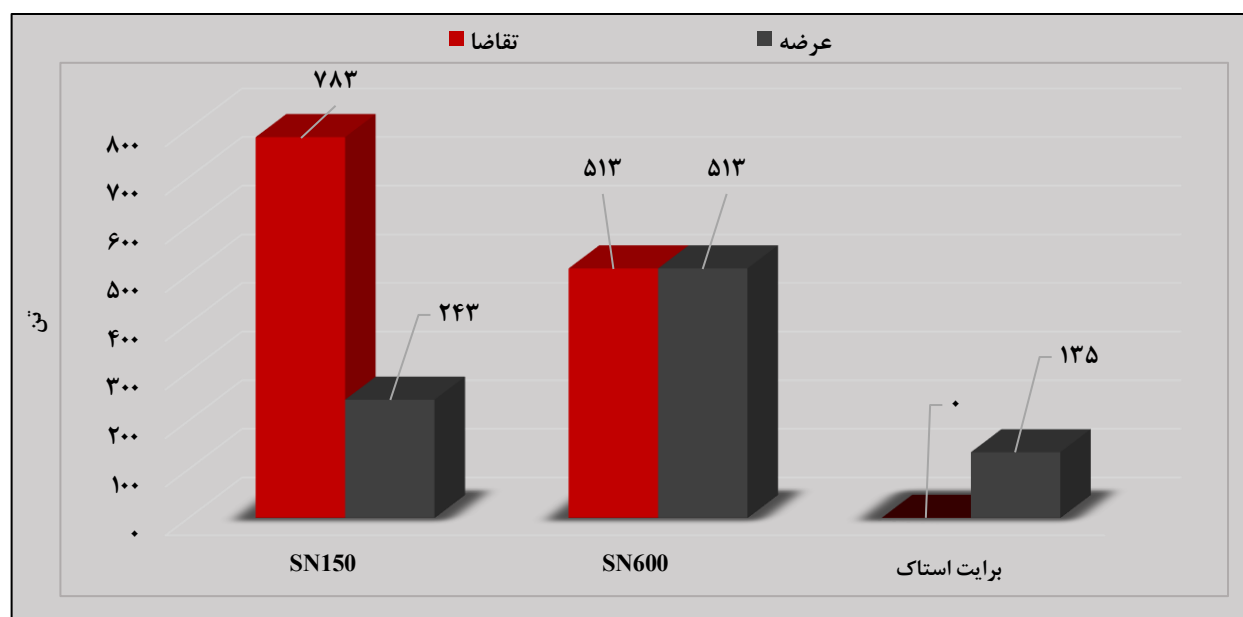
روغن پایه هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته اول اردیبهشت‌ماه مجموعه نفت ایرانول سه نوع روغن پایه، SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN600 و برای استاک (نفت ایرانول تهران)، را در بورس کالای ایران عرضه کرد.

وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول در شکل زیر قابل مشاهده است. در هفته مذکور این مجموعه برای سه نوع روغن پایه SN150، SN600 و برای استاک به ترتیب، کسری عرضه (معادل ۵۴۰ تن)، تعادل عرضه و تقاضا (معادل ۵۱۳ تن) و مازاد عرضه (معادل ۱۳۵ تن) نسبت به تقاضای ثبت شده برای آن‌ها داشته است.

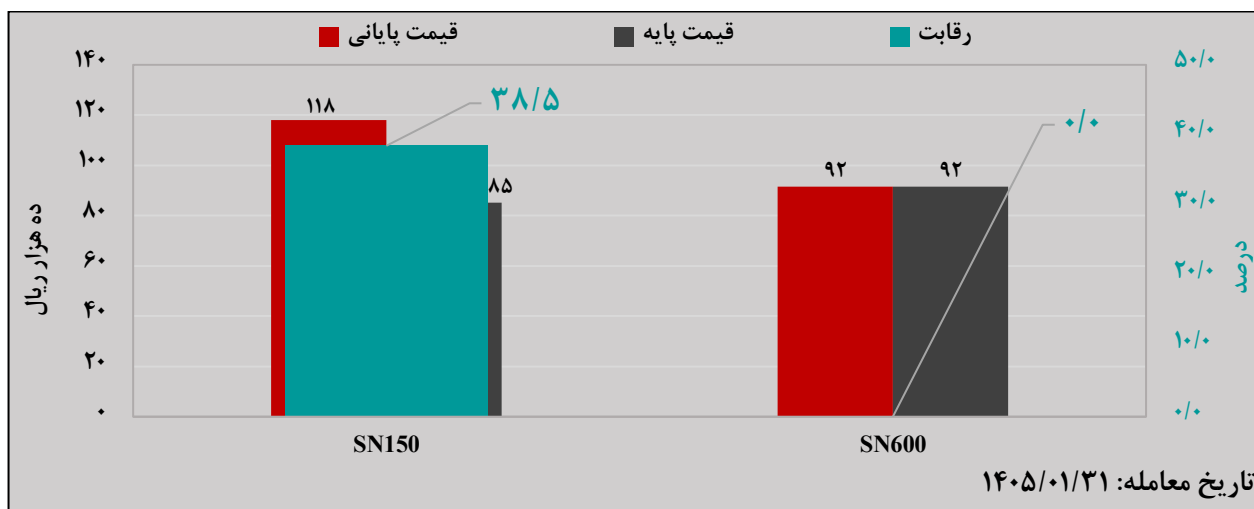
شکل ۴. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معامله و قیمت‌های پایه عرضه روغن پایه‌های تولیدی مجموعه نفت ایرانول نشان می‌دهد که SN150 ایرانول آبادان در هفته اول اردیبهشت با توجه به فشار تقاضای یادشده برای این نوع از روغن پایه با رقابت قیمتی به میزان ۳۸/۵ درصد مواجه بوده است. این در حالی است که SN600 ایرانول تهران با توجه به عرضه متناسب آن با تقاضای ثبت شده در بورس کالا هیچ رقابت قیمتی را در هفته مذکور تجربه نکرده است. همچنین، روغن پایه برای استاک بدون معامله و با قیمت پایه ۱,۶۸۱,۲۰۰ ریال در بورس کالا عرضه شده است و بحث رقابت قیمتی برای آن در هفته یادشده مطرح نیست.

شکل ۵. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

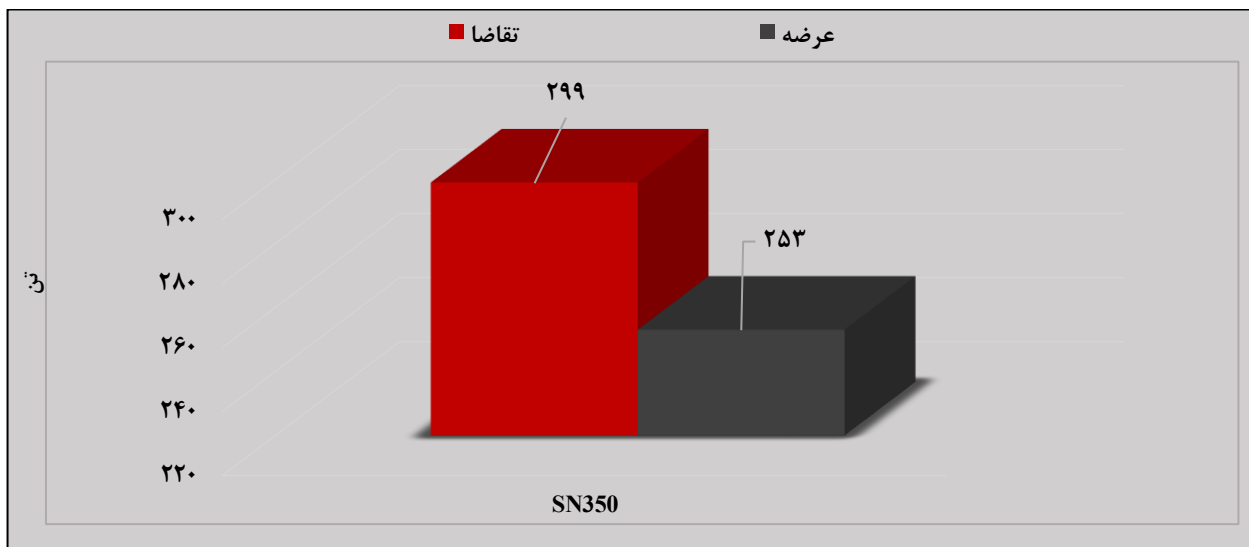

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها یک نوع روغن پایه، SN350، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، برای این تک محصول، حجم عرضه‌ی بورسی کمتر از حجم تقاضای ثبت‌شده برای آن بوده است؛ به‌طوری که میزان تقاضای ثبت‌شده برای SN350 به میزان ۴۶ تن بیشتر از عرضه آن بوده است.

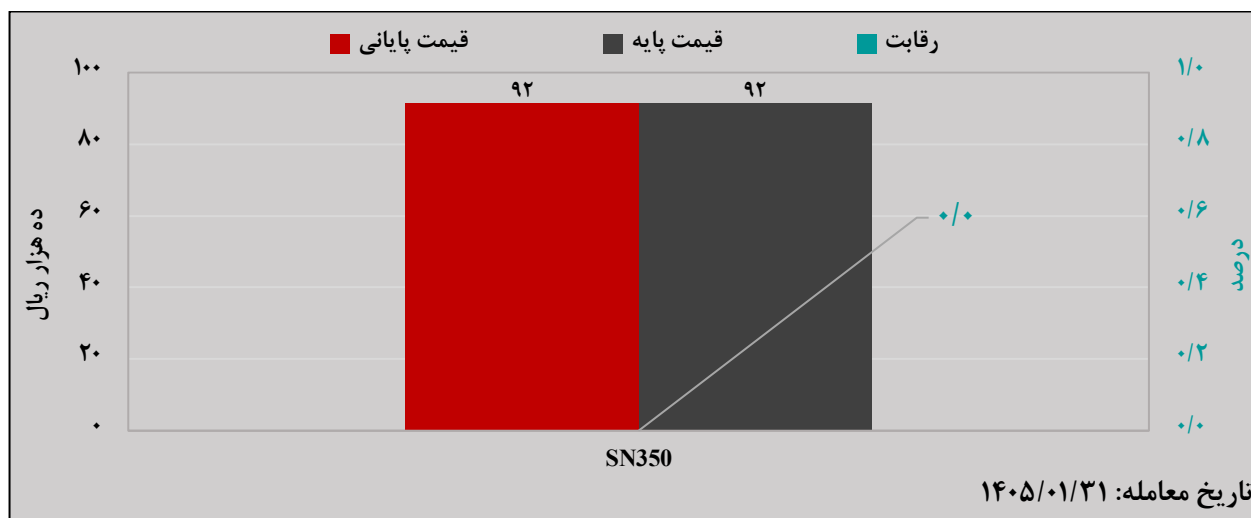
شکل ۶. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه تولیدی شرکت نفت بهران (SN350) در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که هیچ رقابت قیمتی برای این محصول وجود نداشته است.

شکل ۷. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

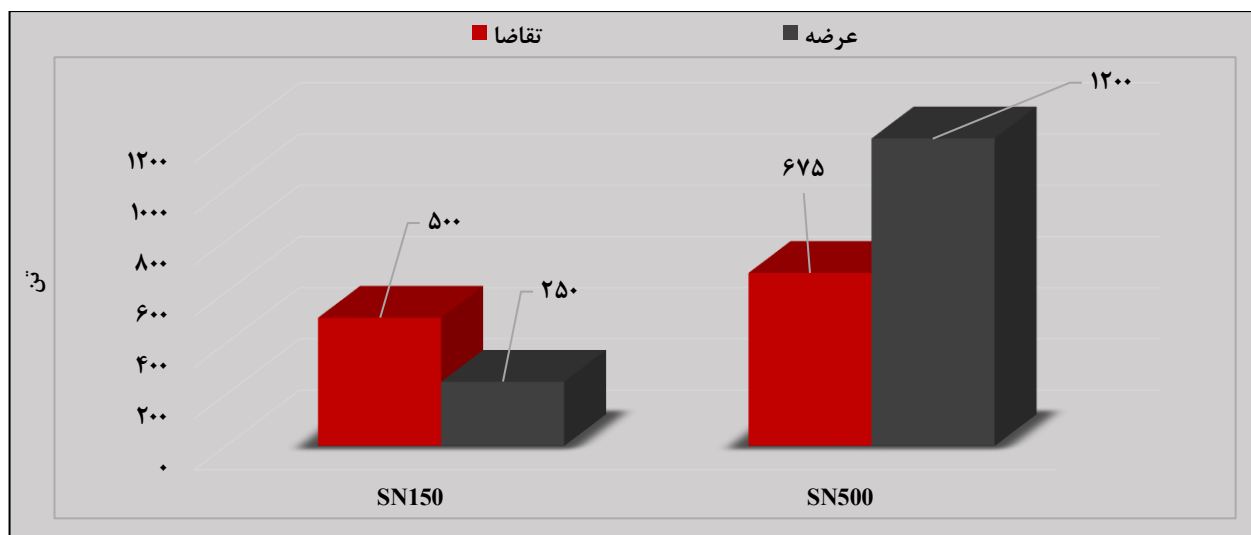

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

نفت پارس در هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته اول اسفندماه برای SN150 نفت پارس ۲ برابر بیشتر از عرضه آن و در مقابل برای SN500 میزان عرضه در بورس کالا بیش از تقاضای ثبت‌شده برای آن (به میزان ۵۲۵ تن) بوده است.

شکل ۸. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

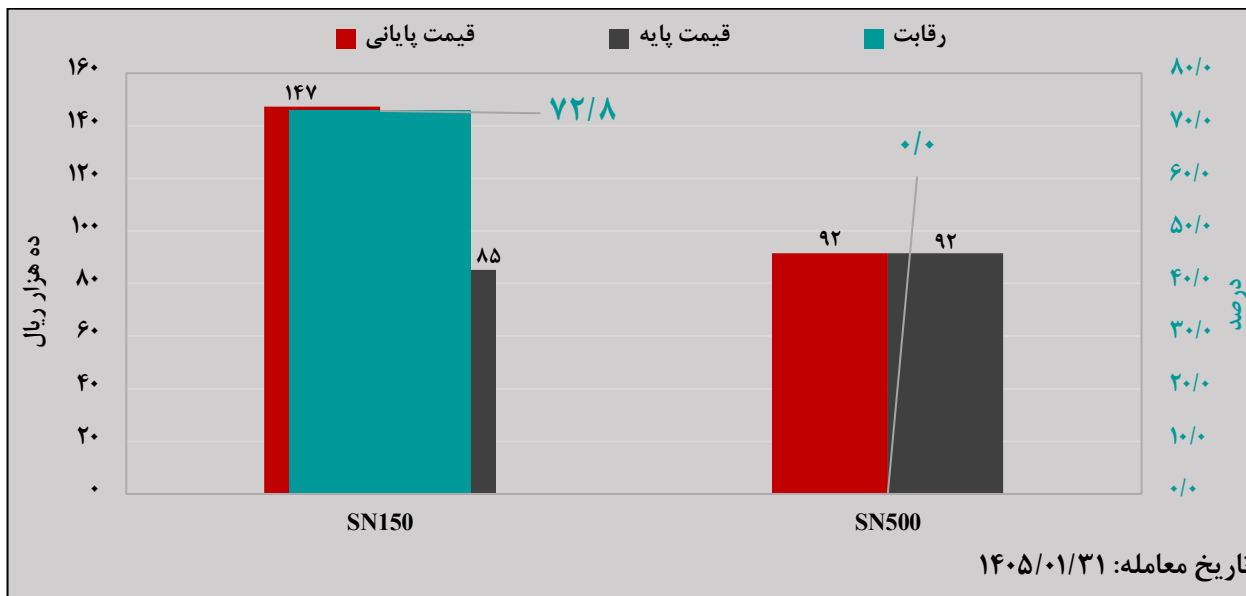

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که تنها روغن پایه SN150 در بورس کالا با توجه به فشار

تقاضای یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۷۲/۸ درصد مواجه بوده و برای روغن پایه SN500 با توجه به نبود تقاضای متناسب با عرضه هیچ رقابتی ثبت نشده است.

شکل ۹. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

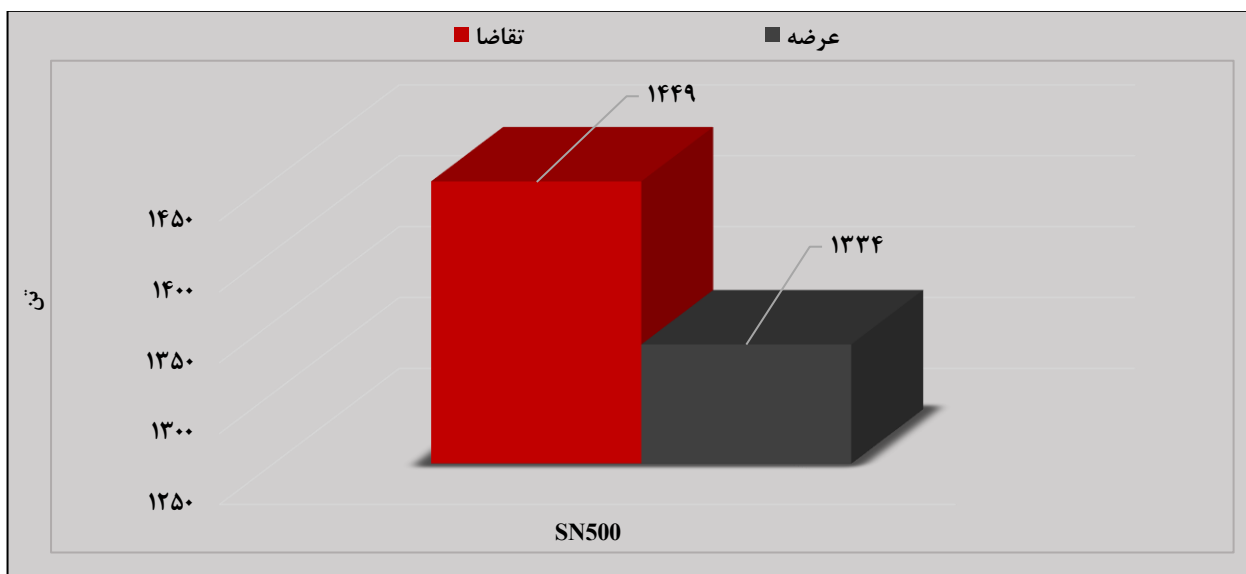

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته اول اسفندماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. این محصول در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۱۱۵ تن، داشته است.

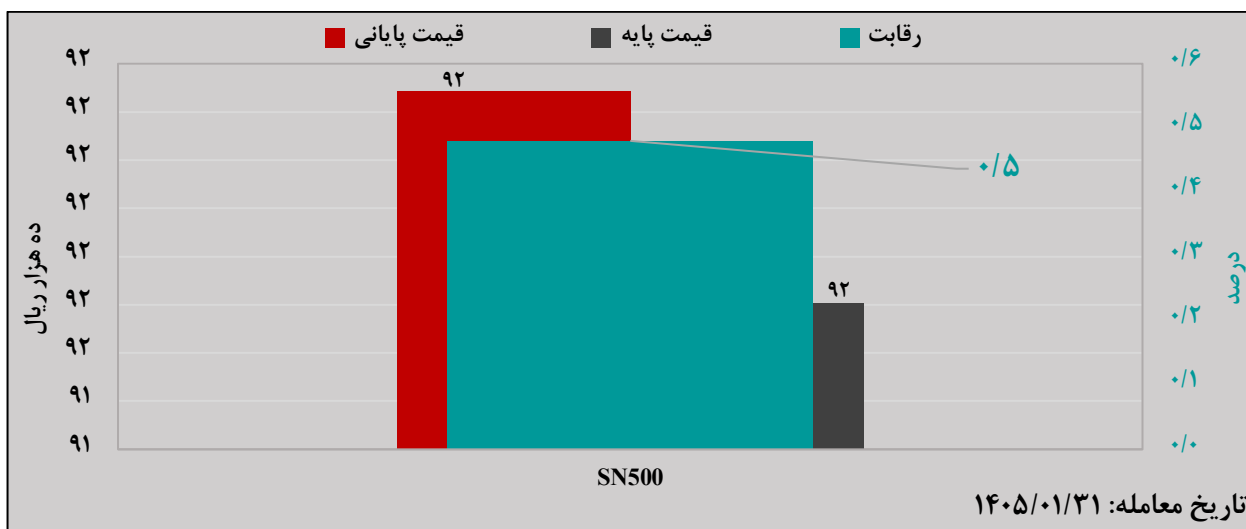
شکل ۱۰. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام شده رقابت قیمتی بسیار اندک و نزدیک به صفری، به میزان ۰/۵ درصد، را تجربه کرده است.

شکل ۱۱. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، بررسی عملکرد چهار تولیدکننده اصلی روغن پایه در بورس کالای ایران طی هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵، نشان‌دهنده تفاوت آشکار در وضعیت عرضه و تقاضا و رفتار قیمتی گریدهای مختلف است. در حالی که برخی محصولات با فشار تقاضای بالا، از جمله SN150 (تولیدی ایرانول آبادان و نفت پارس) و SN350 (نفت بهران)، با کسری عرضه و رقابت قیمتی قابل توجه روبرو بودند، سایر محصولات نظیر SN500 (نفت پارس و سپاهان) و SN600 (ایرانول تهران) با مازاد عرضه یا تعادل در بازار مواجه شدند که منجر به عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی یا رقابت بسیار اندک گردید. به طور کلی، تحلیل داده‌ها حاکی از آن است که شدت رقابت قیمتی در بازار روغن پایه، مستقیماً با میزان شکاف میان عرضه و تقاضای هر محصول در هر شرکت تولیدکننده همبستگی مستقیم دارد.

۴. اسلاک واکس

اسلاک واکس در هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵ تنها توسط دو تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان) و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

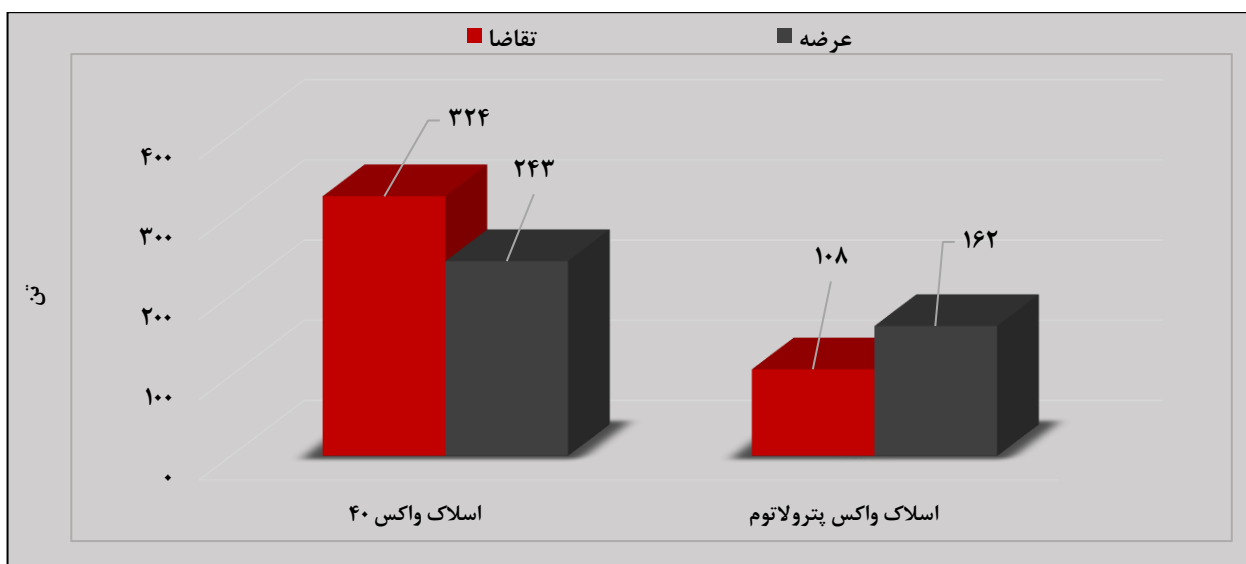
این مجموعه در هفته اول اردیبهشت سال ۱۴۰۵ سه نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان)، اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران). در ادامه

وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران در هفته اول اردیبهشت‌ماه سال جاری دو نوع اسلاک واکس در بورس کالا عرضه کرد؛ که پیش‌تر به آن اشاره کردیم. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای اسلاک واکس‌های یادشده در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور آمده است. مطابق با این شکل، در هفته مورد بررسی عرضه اسلاک واکس ۴۰ به میزان ۸۱ تن کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا بوده است. این در حالی است که برای اسلاک واکس پترولاتوم نفت ایرانول تهران در هفته یادشده به میزان ۵۴ تن مازاد عرضه در بورس کالا به ثبت رسیده است.

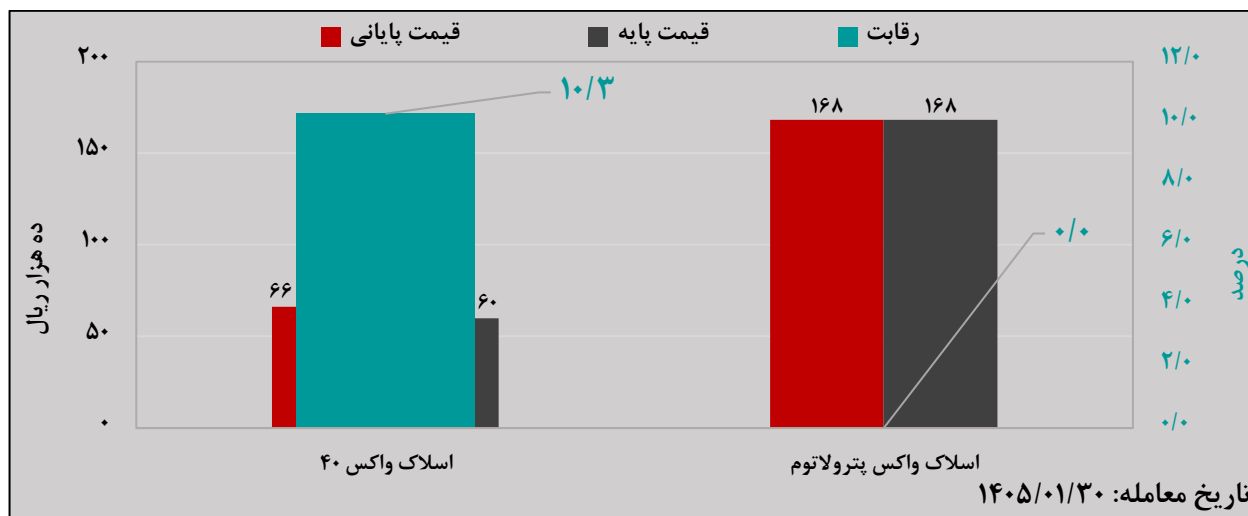
شکل ۱۲. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، شکل زیر نشان‌دهنده میزان رقابت بین قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه انواع اسلاک واکس معامله‌شده شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالای ایران است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در طول هفته مورد بررسی، مطابق با رفتار عرضه و تقاضای دو نوع اسلاک واکس تولیدی نفت ایرانول تهران، اسلاک واکس ۴۰ متناسب با فشار تقاضای موجود برای آن با رقابت قیمتی معادل ۱۰/۳ درصد مواجه بوده و اسلاک واکس پترولاتوم به سبب مازاد عرضه این کالا بدون رقابت قیمتی در بورس کالا معامله شده است.

شکل ۱۳. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

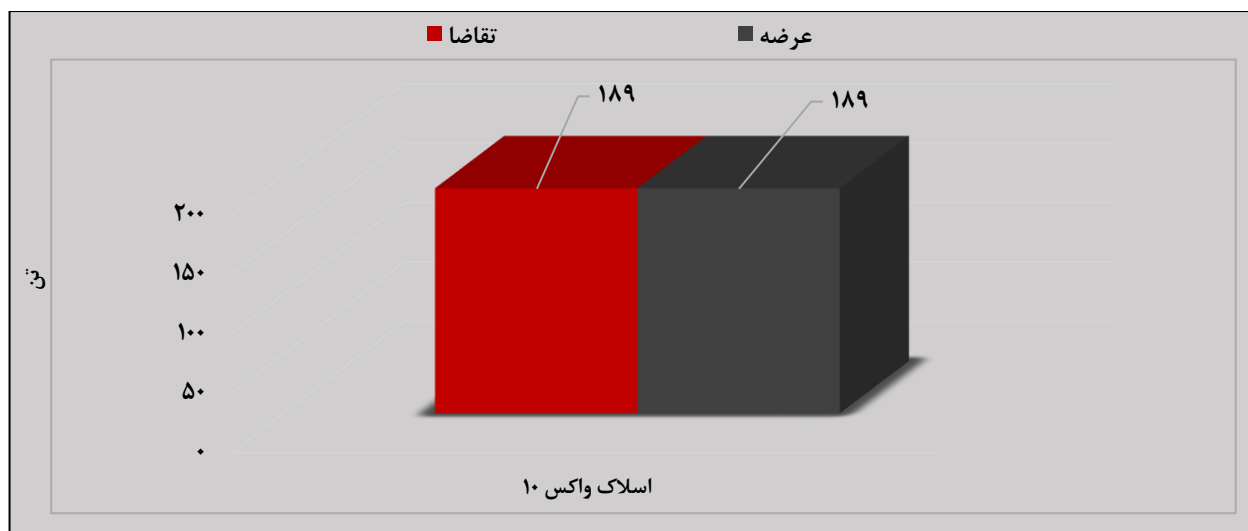

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی میزان عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن و آن و معادل ۱۸۹ تن بوده است.

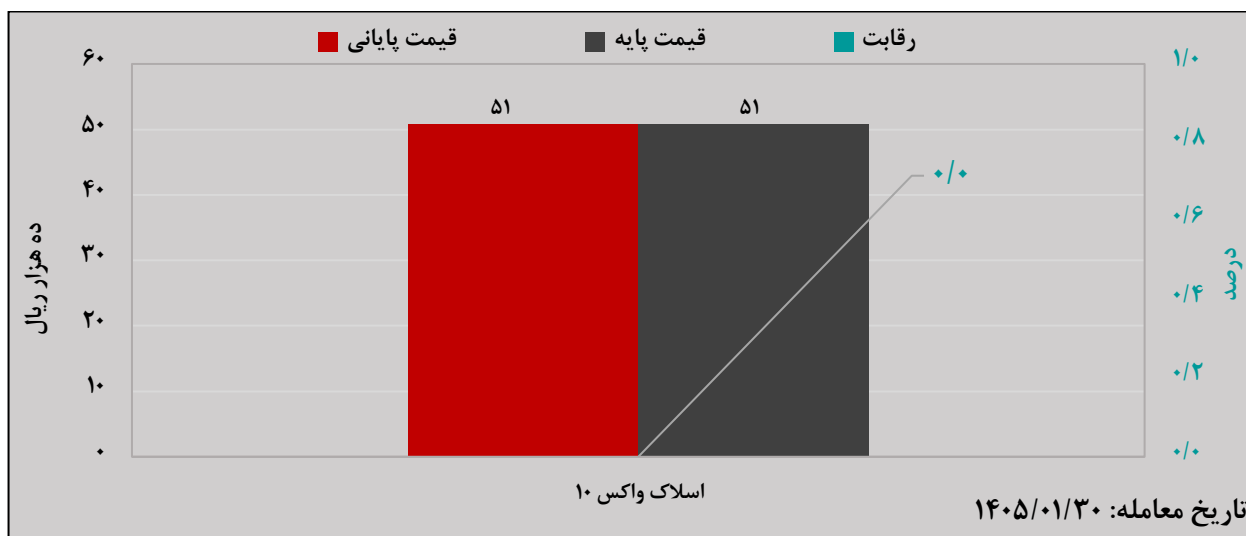
شکل ۱۴. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، طی تک نوبت عرضه این محصول در بورس کالا، قیمت پایانی معامله برابر با قیمت پایه ثبت شده و در نتیجه، هیچ رقابت قیمتی برای این نوع اسلاک واکس شکل نگرفته است.

شکل ۱۵. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

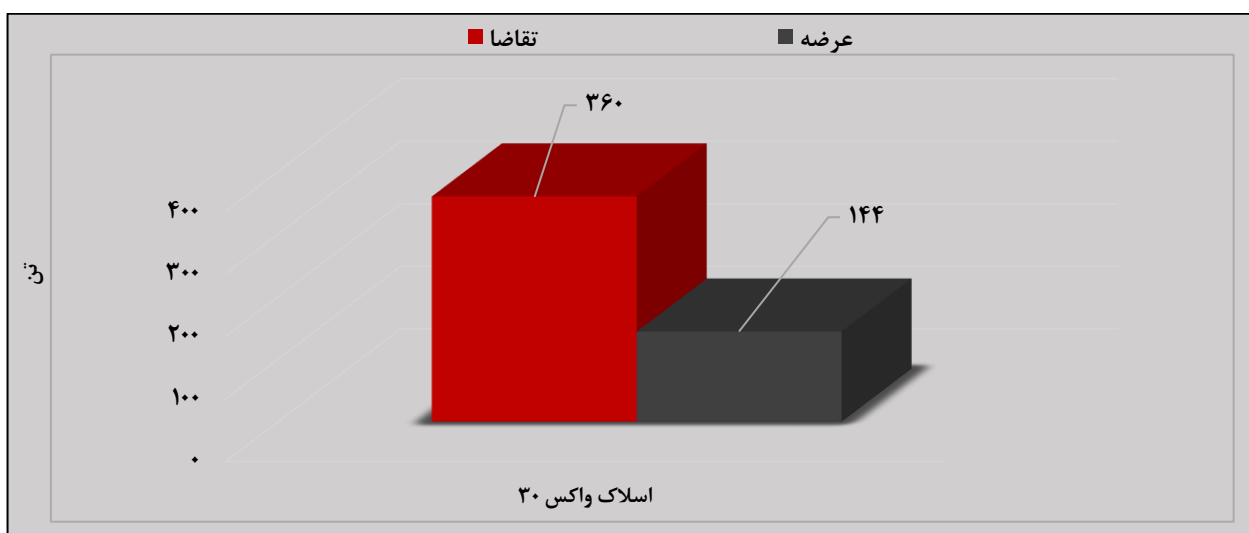

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

نفت پارس در هفته اول اردیبهشت سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس (اسلاک واکس ۳۰) را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که در هفته اول اردیبهشت‌ماه، تقاضا در بورس کالا برای این نوع از اسلاک واکس ۲/۵ برابر عرضه‌ی آن در سامانه یادشده بوده است.

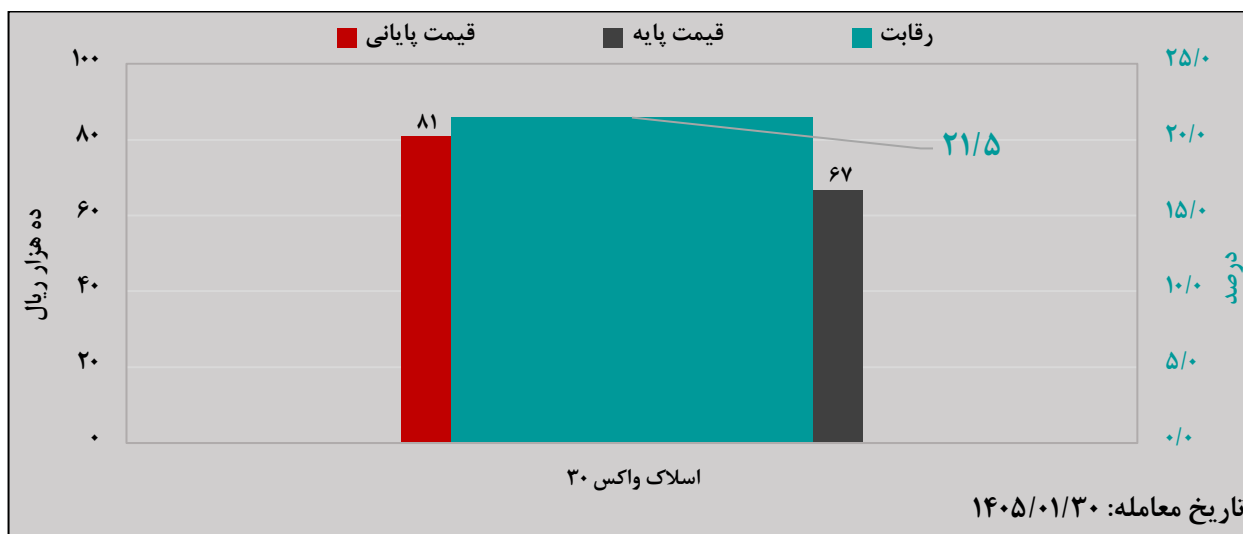
شکل ۱۶. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته اول اردیبهشت‌ماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی برای این محصول معادل ۲۱/۵ درصد بوده است؛ که می‌توان آن را بازخورد فشار تقاضای قابل توجه برای این کالا در هفته مذکور دانست.

شکل ۱۷. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

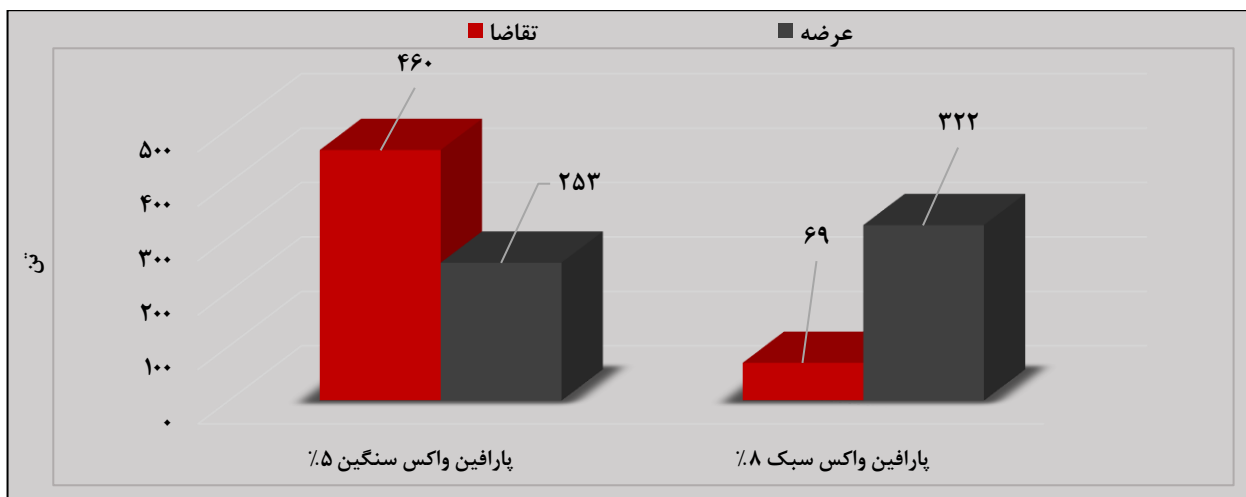

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته اول اردیبهشت ماه سال جاری دو نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪ و پارافین واکس سبک ۸٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این محصولات در بازه یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ نسبت به تقاضای ثبت شده برای آن در بورس کالا به میزان ۲۰۷ تن کسری داشته و برای پارافین واکس سبک ۸٪ با وجود مازاد عرضه بسیار بالا تنها ۶۹ تن تقاضا ثبت شده است؛ که نشان از اختلافی معادل ۲۵۳ تن بین عرضه و تقاضا دارد.

شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

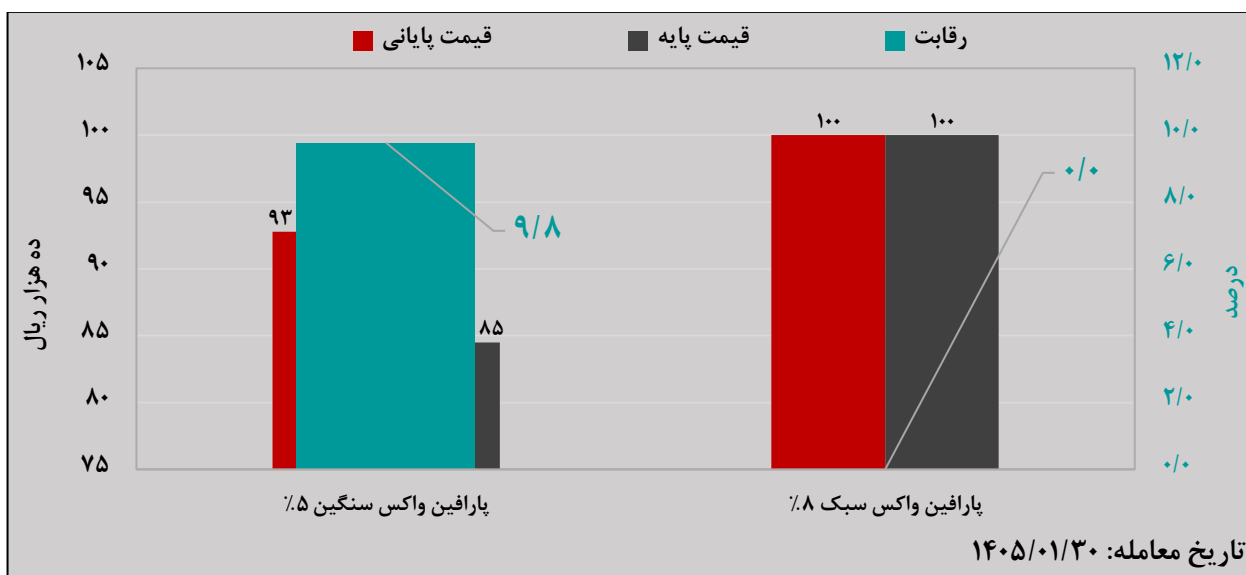

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی میانگین موزون و قیمت‌های پایه عرضه محصولات یادشده در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان طی معامله انجام شده به میزان ۹/۸ درصد رقابت قیمتی داشته

است. این در حالی است که پارافین واکس سبک ۸٪ این شرکت بدون هیچ رقابت قیمتی در هفته مذکور معامله شده است. این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی هر دو محصول نامبرده از وضعیت عرضه و تقاضای آن‌ها تأثیر پذیرفته است، به طوری که پارافین واکس سنگین ۵٪ به سبب وجود فشار تقاضا رقابت قیمتی را تجربه کرده و پارافین واکس سبک ۸٪ به دلیل مازاد عرضه بدون رقابت قیمتی در بورس کالا به فروش رسیده است.

شکل ۱۹. میزان رقابت قیمتی انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول اردیبهشت ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات در بورس کالای ایران با پویایی‌های مشخصی همراه بوده است. در بخش اسلاک واکس، شرکت نفت ایرانول تهران ترکیبی از مازاد عرضه در گرید پترولاتوم و کسری عرضه در گرید ۴۰ را تجربه کرد که به ترتیب منجر به عدم رقابت قیمتی و رقابت ۱۰/۳ درصدی شد. شرکت نفت ایرانول آبادان نیز با عرضه متعادل اسلاک واکس ۱۰، معامله‌ای بدون رقابت قیمتی را پشت سر گذاشت. در نقطه مقابل، شرکت نفت پارس با عرضه اسلاک واکس ۳۰، با تقاضای قابل توجهی روبرو شد که منجر به ۲۱/۵ درصد رقابت قیمتی گردید. در حوزه پارافین واکس، شرکت نفت سپاهان در گرید سنگین ۵٪ به دلیل کمبود عرضه، رقابت ۹/۸ درصدی را شاهد بود، در حالی که گرید سبک ۸٪ به دلیل مازاد عرضه گسترده، بدون رقابت قیمتی معامله شد. در مجموع، این تحلیل نشان‌دهنده تأثیر مستقیم و معنادار وضعیت عرضه و تقاضا بر سطوح رقابت قیمتی محصولات در بورس کالا در دوره زمانی مورد بررسی است.

جمع‌بندی

در راستای تحقق اهداف تعیین شده مبنی بر تحلیل جامع وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی و ارزیابی کارایی سازوکارهای عرضه در بورس‌های کالایی کشور، این بخش به جمع‌بندی یافته‌های حاصل از بررسی معاملات چهار محصول راهبردی، میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه، و اسلاک/پارافین واکس، در هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ می‌پردازد. تحلیل حاضر، بر سنجش دقیق توازن عرضه و تقاضا، شناسایی میزان تمرکز در تولید و عرضه، و رصد پیامدهای

آن بر رفتار قیمتی در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران متمرکز بوده است. نتایج حاصل از این جمع‌بندی، مبنایی برای استنتاج‌های سیاستی و عملیاتی در حوزه مدیریت بازار انرژی و پالایش کشور فراهم می‌آورد.

۱. میعانات گازی

در این دوره، تنها شرکت پالایش گاز خانگیان عرضه‌کننده این محصول در بورس انرژی بود. با وجود عرضه ۵۰۱۶ تنی، هیچ تقاضایی ثبت نشد و لذا معامله‌ای صورت نگرفت و امکان بررسی رقابت قیمتی وجود نداشت.

۲. وکیوم باتوم

شش پالایشگاه در بورس کالا عرضه‌کننده وکیوم باتوم بودند. در مجموع، عرضه ۱۰ هزار تن بیشتر از تقاضا بود. با وجود عدم توازن در عرضه و تقاضای برخی پالایشگاه‌ها (مانند مازاد عرضه اصفهان و کسری عرضه شازند)، بازار نسبتاً باثباتی را تجربه کرد و رقابت قیمتی به صفر نزدیک بود. این وضعیت، همراه با ملاحظات جنگی، نشان‌دهنده تسلط عرضه و رفتار محتاطانه خریداران است که انتظار قیمت‌های کم‌نوسان را در آینده نزدیک تقویت می‌کند.

۳. روغن پایه

چهار تولیدکننده اصلی در بورس کالا فعالیت داشتند. گرید SN150 (ایرانول آبادان و نفت پارس) و SN350 (نفت بهران) به دلیل کسری عرضه با تقاضای بالا و رقابت قیمتی قابل توجه (به ترتیب ۳۸/۵٪ و عدم رقابت) روبرو شدند. در مقابل، SN600 (ایرانول تهران) با تعادل عرضه و تقاضا و SN500 (نفت پارس و سپاهان) با مازاد عرضه یا تعادل، شاهد عدم رقابت قیمتی یا رقابت ناچیز بودند. این نشان‌دهنده همبستگی مستقیم شدت رقابت قیمتی با شکاف عرضه و تقاضا برای هر گرید است.

۴. اسلاک واکس

در بخش اسلاک واکس، نفت ایرانول تهران در گرید ۴۰ رقابت ۱۰/۳ درصدی و در پترولاتوم رقابت صفر داشت. نفت ایرانول آبادان معامله بدون رقابت برای اسلاک واکس ۱۰ را تجربه کرد. نفت پارس با عرضه اسلاک واکس ۳۰، به دلیل تقاضای بالا، با ۲۱/۵ درصد رقابت قیمتی مواجه شد. در حوزه پارافین واکس، نفت سپاهان برای گرید سنگین ۵٪ (به دلیل کسری عرضه) رقابت ۹/۸ درصدی و برای گرید سبک ۸٪ (به دلیل مازاد عرضه) معامله بدون رقابت را شاهد بود.

در مجموع، تحلیل معاملات هفته اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که سازوکار عرضه در بورس‌ها، به ویژه بورس کالا، توانسته تا حدودی توازن بین عرضه و تقاضا را برای اکثر محصولات فراهم کند. با این حال، در برخی موارد، مانند میعانات گازی، شاهد عدم شکل‌گیری معامله به دلیل فقدان تقاضا بودیم. در موارد دیگر، به ویژه در روغن پایه و اسلاک واکس، اختلاف بین عرضه و تقاضا مستقیماً بر شدت رقابت قیمتی تأثیر گذاشته و در نهایت، وضعیت کلی بازار (تسلط عرضه یا تقاضا) رفتار قیمتی را تعیین کرده است. شرایط خاص بازار، از جمله ملاحظات امنیتی، نیز بر رفتار خریداران و تصمیمات آن‌ها تأثیرگذار بوده است. این یافته‌ها می‌توانند مبنایی برای ارزیابی مستمر و تنظیم سیاست‌های بازار در بخش فرآورده‌های نفتی و گازی باشند.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>